

Brugergrænsefladen

Af JESPER HOFFMEYER

Brugergrænsefladen er et hurtigt voksende ingenmandsland, der adskiller brugeren fra det, han har brug for. Skrækeksemplet er fjernbetjeningen til et videoapparat. Den venlige mand som installerer videoen forklarer nøje, hvordan man skal gøre. Og i begyndelsen går alt vel.

Men en dag kommer man til at trykke på en gal knap, og så er man pludselig røget ud af den velordnede verden og befinder sig ansigt til ansigt med en fremmedartet og nådesløs rationalitet. Enhver fornuftsbaseeret kontakt med apparatet er herefter omsonst. Og ofte reagerer videoen kun på den ene knap, hvormed man slukker den - en serviceydelse man modtager med ydmyg lettelse, men som dog burde kunne erhverves for væsentlig færre penge.

På dette tidspunkt må man ty til den del af brugergrænsefladen som hedder brugsanvisningen. Og er man først nået til dette stadium venter der en timers forgæves forsøg på at forstå, hvad de sparsomme sætninger mon kan betyde. Heldigvis opdager man hurtigt, at alle andre har det på samme måde. Brugsanvisningen kan ganske enkelt ikke bruges til andet end at få tiden til at gå. Et formål tiden som bekendt kan klare uden hjælp.

Brugergrænsefladen er på en måde en ældgammel problemstilling, der har fået et nyt teknisk navn. I sin essens handler det om, hvordan man forholder sig til mødet mellem to forskellige rationaliteter. Teknikere har haft en tendens til at mene, der kun var en rationalitet - en tendens der desværre sjældent søges afkræftet i de naturvidenskabelige og tekniske uddannelsesmiljøer. Denne

arrogance er formentlig i høj grad medvirkende til at jage de studerende væk fra den slags studier. For blændværket er holdt op med at øve sin magi. De unge ved godt, at den tekniske rationalitet kun er en blandt andre mulige rationaliteter. Og ingeniørens faglige rationalitet kan bedømmes på hans gerninger, som kun alt for ofte har afsløret dens mangelfuldheder.

Dermed være ikke sagt at andre rationaliteter er mindre mangelfulde. Men de har unægteligt haft mindre fremtrædende måder at udfolde sig på. Og måske på grund af denne mere ydmyge placering i samfundslivet har de været mere åbne over oversættelsens problem.

Sjovt nok er det imidlertid netop den tekniske rationalitet, der nemmest lader sig implementere i en computer. Den rationalitet der har rod i kendskabet til det menneskelige betydningsunivers er langt mere resistent over for de programmerings-imperialistiske tendenser. Der er derfor grund til at forvente, at netop humanistiske kompetencer vil blive mere efterspurgt i fremtiden.

Markedskræfterne er således i fuld gang med at indbygge programmørens kvalifikationer i selve maskinerne, så at brugergrænsefladen næsten helt og aldeles består af menneskesprog. Afsikrede stier i det mere og mere usynlige ingenmandsland mellem menneske og maskine fører os sikkert frem til den maskinfunktion, vi har brug for.

Takket være dette er det nu muligt for os almindelige computer-tumper at surfe ud i den verdensomspændende brugergrænseflade, der kaldes World Wide Web. Under iagttagelse af en simpel fælles protokol virker de enkelte brugergrænseflader her sammen under dannelsen af et kollektivt netværk, hvor trafikken måske mest af alt kan sammenlignes med den synaptiske kommunikation mellem nervecellerne i en gryende hjerne.

Men hvis der skulle opstå tanker i World Wide Web, får vi det aldrig at vide, for stakkels Web har ingen at tale med og ingenting at bruge sine tanker til. Problemet er her dybest set, at Jorden ikke så godt kan forplante sig og få efterkommere.